

fer det Samme; men jeg tillader mig tvørigt at troe — jeg veed ikke om det er rigtigt, men det er min Troe —, at „Program“ betyder det Samme, som Tilbud eller Løfte. Naar man læser et Program, læser man da ikke vedkommende Udsteders Tilbud eller Løfte om, hvad han vil gjøre? Derfor dette ikke er rigtigt, saa veed jeg i Grunden ikke, hvad der skal forstaaes ved et Program, men jeg kan meget gjerne føie den ærede Minister og falde det Ministeriets Program, det gjør Intet til Sagen, kun maa jeg da bemærke, at i saa Fald har Novemberministeriet ved sin Tiltrædelse udstedt 2 Programmer; thi den 17de November oplæste Premierministeren her i Thinget Novemberministeriets 1ste Program, og den 22de November fremkom det samme Ministeriums 2det Program. Imidlertid er det efter min Formening aldeles uvæsentligt, om man kalder det et Løfte eller et Program; thi det staaer kun fast, at det dengang blev udtalt fra Regjeringen, at disse Love til den af mig angivne Tid skulde blive forelagte.

Med Hensyn til den Iver, der fra Regjeringens Side skal være viist for at fremme Frivilligheden, da skal jeg ikke komme tilbage dertil. Der kan være forskjellige Meninger herom, men jeg skulde dog tillade mig at troe, at det ikke kan være noget Bæviis paa Ministeriets Iver for Frivilligheden, at Domaineloven er udkommen, thi Domaineloven paabehder Overgang til Selveieendom ved Tvang, og Udkastet til denne Lov er ikke fremkommen fra Regjeringens Side — saa kunde man endda paaberaabe sig den — men den er indbragt af en Rigsdagsmand og fremmet af Rigsdagen; jeg troer saaledes ikke, at man har ført noget heldigt Bæviis for Regjeringens Iver for Frivilligheden, idet man har henviist til denne Lov.

Den ærede Rigsdagsmand for Veile Amts 3die Valgkreds (Rehmann) lod indflyde en Uttring, da han fik Ordet, om, at han, da han igaar hørte mine Uttringer, begyndte at frygte for, at den Understøttelse, jeg hidtil havde viist Regjeringen, nu skulde være forbi. Denne Uttring af den ærede Rigsdagsmand betragter jeg nu ganske som adskillige andre, man jævnlig hører af den samme ærede Rigsdagsmand,

nemlig som en Pitt, han synes at have en vis Lyft til at udskyde imod en vis Side. Jeg skal imidlertid ikke indlade mig paa at besvare denne Uttring af ham, saalidet som mange andre af samme Natur, thi jeg erkjender meget vel min fuldkomne Ubetydelighed ligeoverfor ham; han er saa talentfuld og saa begavet, og har saa colossale Kundskaber, at det vistnok ligeoverfor ham aldrig kunde falde mig ind, at finde mig saaret, om det ogsaa engang inellem falder ham ind, at lade sin Wittighed spille imod mig. Hvad min Understøttelse af Ministeriet angaaer, da kan det heller ikke falde mig ind, derom at stride med den ærede Rigsdagsmand, thi han er jo, som vi alle vide en Diplomat, og vi vide jo ogsaa, at han som Diplomat har talt vort Fædrelands Sag varmt ligeoverfor Stormagernes Diplomater, og at han fra dem bragte „ret gode Efterretninger“ hjem (Munterhed), saa at det ikke kan falde mig ind, i saadanne Spørgsmaal at ville maale mig med den ærede Rigsdagsmand. Derimod skal jeg ganske kortelig sige, hvorledes jeg betragter min Stilling i det Forhold, han har bragt paa Bane. Jeg holder ikke af, og vil aldrig tage Deel i, at gjøre Angreb paa en Regjering i Sager, som jeg troer, at hverken den nuværende eller den tilkommende Regjering ikke kan forandre, thi saadanne Angreb anser jeg for overflødige og unyttige, om ikke skadelige. Derimod skal jeg aldrig undslaae mig for, at udtale mig aabent og frit imod en Regjering, hvor Talen er om saadanne Sager, som berøe paa Regjeringen alene, og som jeg ikke troer, at den betragter rigtigt, eller fremmer paa den Maade, som jeg ønsker. Jeg troer, at heri indeholdes tilstrækkelig Forklaring af, hvorfor jeg i visse Sager ikke tager Deel i Angreb, som den ærede Rigsdagsmand kaldte det, paa Regjeringen, og derimod i andre Sager tillader mig, saa godt jeg formaaer, at udtale min modsatte Mening ligeoverfor Regjeringen.

Hvad endelig nærværende Sags Fremme angaaer, da skal jeg slutte med det Samme, hvormed jeg igaar sluttede, nemlig med det oprigtige Ønske og den alvorlige Opfordring til Rigsdagen, at den vil søge at fremme denne Lov saa hurtigt som muligt, derefter overlæ-